

Toimenpide-ehdotus: KiVa-koululle seis, sisään Etelä-Karjalan malli

Huugo Wahalahti, Raision nuorisovaltuusto 3/2025

Johdanto

Kansankielessä koulukiusaamiseksi nimitetty ilmiö eli korrektilta käsitteeltään kouluväkivalta on enenevässä määrin ongelma myös Raisiossa. Vaikka harvempi raisiolainen yläkouluikäinen tuntee tullessaan kiusatuksi, indikaattorit osoittavat kouluväkivallan olevan raaempaa Raisiossa suhteutettuna koko maahan ja Varhaan. [1]

Huomioiden yhteiskunnallisen kehityssuunnan ja raisiolaisten nuorten keskuudessa vallitsevan ilmapiirin on odotettavissa, että Raisio on myös syyskuussa 2025 julkaistavassa kouluterveyskyselyssä yliedustettuna fyysisen väkivallan ja seksuaalisen häirinnän tilastoissa. Samalla yhä harvempi raisiolainen nuori kokee, että opettajat kohtelevät heitä oikeudenmukaisesti. Jotta koululaisten turvallinen kasvuympäristö voidaan varmistaa tulevaisuudessa, täytyy Raision kaupungin päättäjineen ja virkamielineen ryhtyä konkreettisiin toimiin.

THL:n kouluterveyskyselyn (2023) mukaan Raisiossa koko maahan verrattuna useampi kertoo kiusaamisesta aikuiselle. Samalla kuitenkin vain 48 % vastanneista kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista ovat kokeneet, että kiusaaminen on vähentynyt tai loppunut aikuisen intervention jälkeen. Kun tarkastellaan kiusaamisen pahentumista ja lisääntymistä suhteessa aikaisempaan (2021), on kehityssuunta valtakunnallisesti ja Raisiossa sama: Yhä useampi kokee, että kiusaamisen määrä on kasvanut seuraten aikuisen puuttumista tilanteeseen. Lisäksi fyysistä uhkaa kokeneiden määrä on Raisiossa koko maahan ja Varhaan verrattuna huomattavasti koholla. Kokemukset koulu- ja luokkayhteisöön kuulumisesta ovat merkittävästi huonompia Raisiossa verrattuna koko Varhaan ja muuhun valtakuntaan. [

Yhä useampi Raisiolainen tyttö on myös kokenut seksuaalista häirintää julkisessa tilassa. Seksuaalista ahdistelua Raisiossa on kokenut 52 % tytöistä, joka on seitsemän (7) %-yksikköä tiheämpää, kuin koko maassa, viisi (5) %-yksikköä vrt. koko Varhaan. [1]

Kouluväkivaltaan ja syrjintään puuttumalla ja koulu yhteisön ilmapiirin parantamisella voidaan saavuttaa myös kansalliselle turvallisuudelle merkittäviä vaikutuksia.

Suojelupoliisin kansallisen turvallisuuden katsauksen 2025 mukaan yhä useampi nuori havittelee osallisuutta ääriliikkeissä. Tutkimuksissa on esiintynyt korrelaatio “koulukiusaamisen” eli kouluväkivallan ja väkivaltaisen radikalisoitumisen välillä. [2, 3]

Turun yliopiston vuonna 2009 julkaisema KiVa Koulu® -malli ei vastaa nykypäivän koulumaailman tarpeisiin. Mallissa ei yksinkertaisesti tunnisteta nykypäivänä tapahtuvan kiusaamisen muotoja tehokkaasti, täten niihin ei myöskään voida mallin pohjalta reagoida. Sosiaalisen median ollessa käytännössä jokaisen nuoren arkipäivää ei voida olettaa, että 15 vuotta vanha malli toimisi enää tehokkaasti. KiVa Koulu -mallin selvittelykeskustelut aiheuttavat kouluväkivallan uhreina olleille lapsille ja nuorille kauaskantavia, negatiivisia näkemyksiä ja epäluottamusta koulun aikuisten pätevyyteen reagoida. Usein näiden laittomien toimien tekijät (“kiusajat”) siirtyvät KiVa-mallin selvittelykeskustelujen jälkeen koulun henkilökunnalle ja opettajille näkymättömämpiin väkivallan muotoihin, joihin puuttuminen jää tiedottomuuden takia vähäiseksi. Kiusatuille jää KiVa-keskusteluista vakavimmillaan jopa vakavia traumoja. [4]

Kouluväkivaltaan täytyy reagoida oikeasti vaikuttavin keinoin. Etelä-Karjalan mallilla saadaan aikaan oikeita tuloksia. Lisää Etelä-Karjalan mallista aloitetekstissä.

[1] Kouluterveyskyselyn tulokset, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.3.2025. (<https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>)

[2] Kansallisen turvallisuuden katsaus 2025, Suojelupoliisi. Viitattu 5.3.2025. (<https://katsaus.supo.fi/alaikaisten-radikalisoituminen-euroopassa>)

[3] Maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltainen radikalisoituminen, Anna Hulkkonen & Fanny Nurmi. Viitattu 5.3.2025. (https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/166523/Hulkkonen_Anna_Nurmi_Fanny.pdf)

[4] Ylistettyä Kiva koulu -ohjelmaa käytetään jopa vahingollisella tavalla. Ylen tutkivaa journalismia (MOT) 09.01.2019. Viitattu 6.3.2025. (<https://yle.fi/aihe/a/20-279729>)

Aloite

Raision kaupungissa indikaattorit koulukiusaamisesta herättävät huolta. Vaikka harvempi yläkouluikäinen Raisiossa kokee tullessa kiusatuksi, on fyysisen väkivallan ja

seksuaalisen häirinnän esiintyvyys huomattavasti korkeampaa koko maahan ja koko Varsinais-Suomen hyvinvointialueeseen verrattuna. Lisäksi raisiolaisten nuorten kokemus aikuisten interventioiden toimimattomuudesta on huomattavasti lisääntynyt: ainoastaan 48 % 8.- ja 9.-luokkalaisista kokee tilanteidensa parantuneen seuraten interventioita. Tämä on selvä osoitus siitä, ettei nykyiset toimintamallit tarjoa oikeasti toimivia ja tehokkaita työkaluja koulujen henkilökunnalle puuttua kouluväkivaltaan ja nuoriin kohdistuneeseen häirintään.

KiVa Koulu -malli ei enää yllä alkuperäisiin tavoitteisiinsa, eli kiusaamisen ehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja jatkuvaan seurantaan. Mallin selvittelykeskustelut ylläpitävät laittoman teon tekijöiden (“kiusaajien”) ja uhrien (“kiusattujen”) välistä vastakkainasettelua. Selvityskeskustelut luovat vankan pohjan tekijöille puolustautua ja ylläpitää valta-asemaansa – kun taas väkivallan uhrin joutuvat alistumaan näiden narratiiveille. Keskustelujen lähtökohdat ovat siis vialliset, joka johtaa uhrien epäluottamukseen koulun henkilökuntaa kohtaan. Lisäksi KiVa Koulu -malli ei tunnista modernin digitaalisen viestinnän ja sosiaalisen median mukana tulleita uusia henkisen väkivallan muotoja. Täten KiVa Koulu -mallin keinot eivät vastaa nykypäivän koulumaailman vaatimuksia.

Etelä-Karjalan malli tarjoaisi selkeän vastauksen näihin puutteisiin ja vikoihin. Mallin keskeisin periaate on, että alle 15-vuotiaan lainvastaisista teoista tehdään aina rikosilmoitus. Rikosilmoituksen teko tuo tilanteeseen välittömästi oikeudellisen ulottuvuuden, jonka ansiosta tilanne voidaan hoitaa uhrin ja tekijän kannalta oikeudenmukaisesti ja heidän etunsa huomioiden. Koulun henkilökunnalla ei lähtökohtaisesti ole tarvittavaa lastensuojelullista ja oikeudellista tietotaitoa toimia väkivallan uhrin edunvalvojana. Mallin mukaisesti tilanteet ohjataan moniammatillisen keskusteluryhmän käsiteltäviksi, joihin osallistuvat uhrin ja tekijän huoltajat, poliisi, sekä nuorten oikeusedustaja. Tämän kaltainen kokonaisvaltainen prosessi purkaa tekijän (“kiusaajan”) epäoikeudenmukaista valta-asemaa selvittelytilanteessa, mutta myös palauttaa oppilaiden luottamusta koulun keinoihin puuttua kouluväkivaltaan sen todellinen vakavuus huomioon ottaen.

Etelä-Karjalan malli on käytännön kokemusten kautta osoittanut tehokkuutensa. Mallin käyttöönoton jälkeen sen vaikutusalueella on havaittu merkittävän positiivinen kehitys väkivallan uusiutumisen ehkäisyssä. Ration kaupungissa tulisi ryhtyä tämänkaltaisen, nykypäivän haasteisiin vastaavan mallin toimeenpanoon. Esitämme, että kiusaamisen eli kouluväkivallan torjunnassa lopetetaan kokempohjaisesti huonon ja toimimattoman KiVa Koulu -mallin käyttö, ja kaikki kaupungin oppilaitokset siirtyvät soveltamaan toiminnassaan Etelä-Karjalan mallia. Vain tämänkaltaisella päätöksellä voimme varmistaa, että kouluväkivallan ja sen seurausten ehkäisyssä on käytössä oikeasti vaikuttavat keinot, jotka

suojelevat lasten ja nuorten kehitystä ja palauttavat turvallisuuden ja oikeudenmukaisuuden tunteita kouluuyhteisöihin.

Taustamateriaalit

Aloiteteksti pohjautuu valmistelutyössä käytettyihin ja analysoituihin taustamateriaaleihin, joita on sovellettu:

VALTIONEUVOSTON JULKAISUJA 2023:58. Viitattu 6.3.2025.

(<https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/5/1>)

Onko tässä ratkaisu kouluväkivaltaan? Yle 25.9.2020. Viitattu 6.3.2025. (<https://yle.fi/a/3-11560824>)

Hallitus haluaa kitkeä kouluväkivaltaa ottamalla Etelä-Karjalan esimerkiksi. Yle 12.8.2023. Viitattu 6.3.2025. (<https://yle.fi/a/74-20044886>)

Ylistettyä KiVa koulu -ohjelmaa käytetään jopa vahingollisella tavalla. Ylen tutkivaa journalismia (MOT) 09.01.2019. Viitattu 6.3.2025. (<https://yle.fi/aihe/a/20-279729>)

Kansallisen turvallisuuden katsaus 2025, Suojelupoliisi. Viitattu 5.3.2025. (<https://katsaus.supo.fi/etusivu>)

Vantaan nuorisovaltuuston aloite: "Lopetetaan KiVa koulu -malliin osallistuminen ja siirrytään Etelä-Karjalan malliin". Viitattu 5.3.2025.